

Sygn. akt I CSK 1437/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z wniosku Prokuratury Okręgowej w Krakowie
z udziałem M.D. i M.D.1
o wpis hipoteki,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki M.D.1
od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie
z dnia 13 kwietnia 2021 r., sygn. akt II Ca 2200/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Uczestniczka M.D.1 wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie, oddalającego apelację uczestniczki w sprawie o wpis hipoteki, zainicjowanej wnioskiem Prokuratury Okręgowej w Krakowie i prowadzonej z udziałem skarżącej oraz M.D..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przed przejściem do oceny występowania w sprawie przyczyn kasacyjnych wypada odnieść się do niejednolicie postrzeganej w orzecznictwie kwestii dopuszczalności skargi kasacyjnej od postanowień wydanych w przedmiocie wpisu hipoteki przymusowej ustanowionej w postępowaniu karnym. W judykaturze pojawił się bowiem pogląd, zgodnie z którym w sprawach takich skarga kasacyjna nie

przysługuje, gdyż postępowanie w przedmiocie wpisu ma jedynie charakter wykonawczy względem postanowienia zabezpieczającego; dokonanie wpisu nie stanowi zatem rozstrzygnięcia istoty sprawy, a przez to skarga kasacyjna od takiego postanowienia nie przysługuje – zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 września 2021 r., III CSK 180/22).

Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela jednak odmienny pogląd, wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 19 lutego 2021 r., III CSKP 33/21, a wskazujący, że w opisanym przypadku wpis w księdze wieczystej nie jest rozstrzygnięciem wpadkowym. Zabezpieczenie uzyskiwane w ten sposób ma bowiem materialnoprawny charakter, kreując stosunek prawny między uprawnionym przez wpis a każdorazowym właścicielem nieruchomości, nadto wpływa na określenie pierwszeństwa hipotek. Z punktu widzenia żądania stanowiącego przedmiot konkretnego postępowania inicjowanego wnioskiem o wpis, ma ono zatem charakter ostateczny, gdyż zamyka ciąg podejmowanych w nim czynności prowadzących do określonej zmiany w płaszczyźnie prawa materialnego.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jest art. 626⁸ § 2 k.p.c. oraz art. 626⁹ k.p.c. W ocenie uczestniczki wątpliwości i rozbieżności związane ze stosowaniem przywołanych unormowań dotyczą tego, czy przeszkodą w dokonaniu wpisu w księdze wieczystej może być błędne oznaczenie właściciela nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia (hipoteki przymusowej) w postanowieniu wydanym na podstawie art. 45 § 2 k.k. Uzasadniając tezę o wystąpieniu w sprawie przyczyny kasacyjnej, skarżąca podniosła, że w przypadku innej nieruchomości, również objętej zabezpieczeniem prokuratorskim, oddalono wnioski o wpis hipoteki, tzn. w „tożsamym stanie faktycznym, w stosunku do takich samych nieruchomości [...] na podstawie tożsamych wniosków w zakresie zabezpieczenia udzielonego Postanowieniem Prokuratury Okręgowej w Krakowie [...] dokonano rozbieżnych orzeczeń”.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17).

Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana poprzez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Nie mogą być to przy tym orzeczenia wydane w sprawie będącej przedmiotem skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2003 r., I PK 557/02). W takich przypadkach rozbieżność dotyczy bowiem oceny wyłącznie jednej sprawy, co nie wyczerpuje dyspozycji przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Argumentacja skarżącej nie realizuje powyższych wymagań.

Po pierwsze, twierdzenie skarżącej o potrzebie wykładni przepisów w istocie sprowadza się do wskazania, że w innej sprawie o tożsamy, zdaniem skarżącej, okolicznościach poddanych badaniu Sądu, zapadło odmienne rozstrzygnięcie. Pomijając w tym miejscu kwestię tego, czy zajęcie przez judykaturę dwóch, nawet odmiennych, stanowisk może uzasadniać tezę o istnieniu rozbieżności w orzecznictwie, wypada zauważyć, że uczestniczka poprzestała na wyrażeniu ogólnego twierdzenia o tożsamości spraw i różnicy w wynikach ich sądowej oceny. Nie wyjaśniła natomiast, na czym polegało sedno obu przywołanych przez nią rozstrzygnięć, oraz nie przedstawiła dostatecznie przyczyn, które spowodowały, że w innej sprawie wnioskodawcy (Prokuratorowi) odmówiono dokonania wpisu. Ograniczenie się skarżącej do takiego opisu wątpliwości wykładni lub stosowania prawa oraz rozbieżności orzecznictwa zdecydowanie nie czyni zadość wymaganiom stawianym na tle art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Po drugie, u źródeł wątpliwości podniesionych przez skarżącą leży, poczynione wprost, założenie o tym, że w postanowieniu o ustanowieniu hipoteki błędnie oznaczono właściciela nieruchomości. Tymczasem tak rozumiany problem interpretacyjny nie występuje w sprawie. Sąd Okręgowy nie stwierdził bowiem, że wprawdzie postanowienie prokuratora dotknięte jest błędem, lecz błąd ten nie stanowi przeszkody do dokonania wpisu. Przeciwnie, odnosząc się do treści wspomnianego orzeczenia oraz domniemań prawnych ustanowionych w art. 45 § 2 i 3 k.k., Sąd drugiej instancji wyjaśnił, dlaczego – w jego ocenie – wobec treści wiążącego go postanowienia, poddanego uprzednio kontroli sądowej z związku zażaleniem wniesionym przez obrońcę podejrzanego, Sąd ten nie miał możliwości dokonania odmiennej oceny zagadnienia przysługiwania prawa własności nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę. Założenie o błędnym oznaczeniu właścicieli nieruchomości w postanowieniu o zabezpieczeniu, będące osnową sformułowanego przez skarżącą pytania prawnego, nie odpowiadało zatem ustaleniom sprawy.

Po trzecie, skarżąca, co wynika z całokształtu jej wywodów, uważa, że Sąd drugiej instancji wadliwie ocenił kwestię zastosowania w sprawie art. 45 § 2 i 3 k.k., a postanowienie Prokuratora dotknięte było błędem. Stanowisko to nie znalazło jednak odzwierciedlenia w podstawach skargi, w których przywołano jedynie naruszenie art. 626⁸ § 2 k.p.c. oraz art. 626⁹ k.p.c. – podczas gdy zagadnienie prawne rodzące, jak wskazała skarżąca, potrzebę wykładni, wiązało się ze stosowaniem art. 45 § 2 k.k. Problem interpretacyjny dostrzegany przez skarżącą, nawet gdyby – co nie zostało jednak wykazane – istotnie zaistniał, jako nieodzwierciedlony w podstawach skargi, nie mógłby zatem być uznany za występujący w niniejszej sprawie. Tylko uzupełniając należy zauważyć, że art. 45 § 2 k.k. nie stanowił samodzielnej podstawy dokonanego zabezpieczenia, a został zastosowany wraz z art. 291 § 1 k.p.k. w zw. z art. 292 § 1 k.p.k. i przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, do których stosowania odsyła art. 292 §1 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

as